

Ένα στρώμα από σύννεφα, γκριζα σαν σβησμένα κάρβουνα, πήγαινε μια εδώ και μια εκεί, αντανακλώντας τις κινήσεις των κυμάτων της θάλασσας. Τα σύννεφα έκρυβαν τη θέα τόσο των άστρων όσο και της σελήνης, βυθίζοντας στο σκοτάδι τη θάλασσα και τον επαρχιακό δρόμο που πορευόταν πλάι της. Πίσω από τον δρόμο, στον χώρο του μεγαλιθικού μνημείου, μια χούφτα τροχόσπιτα βρίσκονταν συγκεντρωμένα γύρω από μια μικρή εστία φωτιάς. Οι φλόγες έφεγγαν πάνω στα ανήσυχα πρόσωπα των ανθρώπων γύρω της και αντικατοπτρίζονταν πάνω στα μάτια των αλόγων που ξεκουράζονταν παραπέρα. Η θάλασσα, αόρατη από εκείνο το σημείο, άφριζε και σφύριζε. Τίποτα άλλο δεν ακουγόταν εκτός από εκείνη και από το κροτάλισμα των ξύλων που καίγονταν. Το αδύναμο φως της φωτιάς έπεφτε πάνω στα μενίρ και εκείνα φάνταζαν λες κι είχαν αφήσει τον αιώνιο σχηματισμό τους για να σύρουν έναν τρεμάμενο χορό σαν φαντάσματα της νύχτας. Η μικρή Νανέτ ξέσπασε σε λυγμούς και έκρυψε το πρόσωπό της στη χωριάτικη φούστα της Λουιζέτ, της αδερφής της. Οι μεγαλύτεροι της οικογένειας Ορσιέρ έριχναν ανήσυχες ματιές πάνω από τους ώμους τους και αναμεταξύ τους.

Δύο από τις πέτρες είχαν πέσει στο πλάι πολλά χρόνια πριν, σχηματίζοντας μια λακκούβα. Εκεί είχαν ανάψει τη φωτιά όπου ψήθηκαν τα κουνέλια στη σχάρα, με τις σάρκες τους να τσιτσιρίζουν πάνω στα κάρβουνα. Τα κουνέλια δεν υπήρχαν πια, το κρέας τους είχε φαγωθεί και τα κόκκαλά τους είχαν θαφτεί μέσα στις στάχτες. Μια από τις γυναίκες σκάλισε τη

φωτιά και στη συνέχεια έκανε δύο βήματα πίσω, παραχωρώντας τη θέση της στη γιαγιά Υρσύλ.

Η *grand-mère*, με ένα πέτρινο δοχείο στα χέρια γεμάτο νερό με αλάτι, σχημάτισε έναν κύκλο περπατώντας γύρω από τη φωτιά. Μουρμούριζε χαμηλόφωνα, καθώς ράπιζε με νερό το έδαφος. Όταν ολοκλήρωσε το έργο της, άρχισε να κραδαίνει στον αέρα το ραβδί της από βελανιδόξυλο προφέροντας χαμηλόφωνα μια ριπή από λόγια. Η φυλή παρακολουθούσε μέσα σε μια τεταμένη σιωπή καθώς εκείνη άφηνε κάτω το ραβδί της και έχωνε το χέρι σε μια τσάντα από караβόπανο για να βρει τη μαντική πέτρα της. Την κράτησε και με τα δύο χέρια μέσα στον καθαγιασμένο κύκλο και τη σήκωσε ψηλά στο φως της φωτιάς.

Η πέτρα ήταν ένα χοντρό κομμάτι κρυστάλλου που είχε ξεθάψει από την όχθη ενός ποταμού η *grand-mère* της *grand-mère*. Η επάνω πλευρά της είχε τριφτεί και γυαλιστεί μέχρι που είχε γίνει σχεδόν σφαιρική. Η κάτω πλευρά της ήταν από άκοπο γρανίτη και είχε την ίδια χοντροκομμένη μορφή όπως τον καιρό που την ανέσυραν από τη λάσπη.

Η μαντική πέτρα άστραψε κατακόκκινη, λάμποντας από φως λες κι είχε πιάσει φωτιά. Ένα φως που θύμιζε τις φωτιές της Κόλασης που φοβόνταν τόσο οι Χριστιανοί, με την αντανάκλασή του να πέφτει πάνω στο σκαμμένο πρόσωπο της *grand-mère* Υρσύλ και να λαμποκοπά μέσα στα μαύρα μάτια της.

Η Νανέτ σήκωσε το κεφάλι κρυφοκοιτάζοντας μέσα από τις φούστες της αδερφής της, και έπειτα έκρυψε πάλι τα μάτια της, σίγουρη πως η φλεγόμενη πέτρα θα έκαιγε τα χέρια της γιαγιάς της.

Η Υρσύλ σιγομουρμούριζε καθώς έστρεφε την πέτρα για να δει καλύτερα μέσα στον κρύσταλλο. Η απόκοσμη φωνή της έκανε τους παριστάμενους να ανατριχιάσουν. Ήταν η σπουδαιότερη των μαγισσών, η κληρονόμος ολόκληρης της μαγικής δύναμης της γενιάς των Ορσιέρ. Ακόμα και οι κοντι-

νότεροι συγγενείς της γέμιζαν με δέος όταν την παρακολουθούσαν επί το έργον.

Οι άντρες κουνιόνταν νευρικά στις θέσεις τους και κοιτούσαν ανήσυχα προς τον επαρχιακό δρόμο που οδηγούσε στο Καρνάκ¹. Οι γυναίκες πλατάγιζαν τις γλώσσες τους και έσφιγγαν πάνω τους τα παιδιά τους μέσα στο σκοτάδι.

Εκείνη τη νύχτα, όλη η φυλή ήταν τρομοκρατημένη. Πηγαίνοντας στο Καρνάκ για να αγοράσουν όσπρια, είχαν πληροφορηθεί πως ακόμα μια μάγισσα είχε καεί στην πυρά. Η Νανέτ τους είχε ακούσει να λένε την ιστορία, παρόλο που δεν τα κατάλαβε όλα μέχρι που μεγάλωσε.

Το περιστατικό είχε συμβεί στην κοντινή πόλη Βαν. Λεγόταν ότι κάποιος Μπερνάρ, ένας νεαρός και φιλόδοξος ιερέας, είχε εντοπίσει μια μάγισσα. Ανέλαβε ο ίδιος να διαπιστώσει ότι ήταν μάγισσα, ελέγχοντας τα σημάδια, και στη συνέχεια την κατήγγειλε δημόσια στην πλατεία της πόλης. Ο αρχιεπίσκοπος, επιθυμώντας να τον θυμούνται ως διάσημο κυνηγό μαγισσών, άναψε την πυρά με τα ίδια του τα χέρια.

Η είδηση αυτή είχε ενθουσιάσει την πόλη. Οι κάτοικοι ξέσπασαν σε χειροκροτήματα όταν ο πατέρας Μπερνάρ, ένας άντρας με αραιά κόκκινα μαλλιά και μάτια υπερβολικά μικρά για το πρόσωπό του, έκανε την εμφάνισή του στη λαϊκή αγορά. Η Νανέτ προσπάθησε να καλύψει τα αυτιά της να μην ακούει όσο ο Κλωντ, που είχε επιστρέψει βιαστικά, εξιστορούσε τα γεγονότα όμως η Λουιζέτ της τράβηξε τα χέρια. «Πρέπει να ακούσεις», είπε. «Πρέπει να ξέρεις.»

«Λένε ότι μισεί τις μάγισσες για προσωπικούς του λόγους», είπε ο Κλωντ.

«Δηλαδή;» ρώτησε η Λουιζέτ.

«Η μητέρα του είχε βγάλει έναν όγκο στο στήθος και πέθανε μέσα σε φρικτούς πόνους. Ο Μπερνάρ ισχυρίστηκε ότι έφταιγε

1. ΣτΜ. Πόλη της Βρετάνης στη βορειοδυτική Γαλλία, γνωστή για τα μεγαλιθικά της μνημεία.

η γειτόνισσα – μια γριά-σκιάχτρο που ούτε έβλεπε ούτε άκουγε. Είπε ότι η γριά της είχε κάνει μάγια.»

«Δεν υπήρχε κανείς να προστατέψει τη γριά», είπε λυπημένα η Λουιζέτ.

«Κανείς. Έκαναν μια από τις γνωστές δίκες τους και την καταδίκασαν μέσα σε μια ώρα.»

«Και την έκαψαν την ταλαίπωρη;» ρώτησε χαμηλόφωνα η Αν-Μαρί.

Ο Κλωντ γέλασε πικρά. «Έτσι σκόπευαν. Ο Μπερνάρ είχε έτοιμη την πυρά και τον στύλο. Η γριά όμως πέθανε στο κελί της την προηγούμενη νύχτα.»

«Πιθανότατα δεν ήταν καν μάγισσα.» Η Λουιζέτ τράβηξε κοντά της τη μικρή Νανέτ, χαϊδεύοντας αφηρημένα τους ώμους της. «Νιώθει όμως ότι τον γέλασαν.»

«Κι από τότε κυνηγάει μάγισσες.»

Μια θλιβερή σιωπή έπεσε πάνω στον κύκλο που σχημάτιζαν τα τροχόσπιτα. Η μέρα είχε φύγει για τα καλά. Το δειλινό είχε μια μυρωδιά από αλάτι, και το σκοτάδι έκρυβε τις αυλακίες και τις λακκούβες του δρόμου καθιστώντας το ταξίδι τους μη ασφαλές πριν να φέξει.

Ούτε όμως και η παραμονή τους εκεί ήταν ασφαλής. Ήταν μόνο τρεις άντρες και πέντε γυναίκες, μια χούφτα παιδιά και μια γιαγιά. Δεν μπορούσαν να κάνουν πολλά απέναντι σε έναν αιμοδιψή όχλο.

Οι Ρομά πάντοτε αποτελούσαν στόχο και πάντοτε ήταν επιφυλακτικοί. Όταν έπιανε τους ανθρώπους η δίψα για αίμα, όταν τους μεθούσε η λαχτάρα για τη μυρωδιά της καιγόμενης σάρκας και τα ουρλιαχτά θανάτου των καταδικασμένων ως μαγισσών, δεν υπήρχε ούτε νόμος ούτε λογική στη χώρα.

«Καλύτερα να φύγουμε», είπε ο Πωλ, ο άντρας της Αν-Μαρί. «Να πάμε νότια.»

«Πολύ σκοτάδι», γρύλισε ο Κλωντ.

Η Λουιζέτ συμφώνησε με ένα νεύμα. «Δεν είναι ασφαλές για τα άλογα.»

Όλοι κατάλαβαν. Δεν υπήρχε κάτι άλλο να κάνουν πέρα από το να βασιστούν στη *grand-mère*.

Η γερόντισσα λικνίστηκε στο φως της φωτιάς. Το σύννεφο από γκριζα μαλλιά πετάρισε γύρω από το κεφάλι της. Τα ρυτιδιασμένα βλέφαρά της έσμιξαν καθώς κοίταζε μέσα στη μαγική πέτρα. Έμοιαζε και η ίδια με μενίρ· ασουλούπωτη, αιώνια, ακατανόητη. Τα λεπτά χείλη της εργάζονταν μανιωδώς και η φωνή της υψωνόταν και χαμήλωνε καθώς πρόφερε τα μάγια της. Η συγκεντρωμένη φυλή ανατρίχιασε από φόβο.

Ύστερα από λίγο, τα μάγια της *grand-mère* έσβησαν. Σταμάτησε το λίκνισμα και χαμήλωσε τον κρύσταλλο με χέρια που έτρεμαν. Με μια φωνή όμοια με χορδή βιολιού έτοιμη να σπάσει, είπε, «Υπάρχει ένα σπίτι.»

«Σπίτι;» Η Νανέτ σήκωσε το κεφάλι για να δει ποιος μίλησε. Ήταν η Ιζαμπέλ, η πιο φοβητσιάρα από τις έξι αδερφές.

Η Λουιζέτ την έκανε να σωπάσει με ένα νεύμα. «Πού βρίσκεται το σπίτι, *grand-mère*;»

«Πέρα από τη θάλασσα», είπε η Υρούλ. «Πάνω από έναν γκρεμό. Ένα σπίτι μακρύ και χαμηλό, με αχυροσκεπή και σπασμένα παντζούρια. Με έναν φράχτη που θέλει επισκευή. Με έναν λόφο πίσω του και έναν ανηφορικό χερσότοπο.» Τα βλέφαρά της πετάρισαν κλειστά και ύστερα άνοιξαν ξανά για να αντικρύσουν τριγύρω τα πρόσωπα στο φως της φωτιάς. Η φωνή της χαμήλωσε. «Πρέπει να πάτε εκεί. Όλοι σας.»

«Μα *grand-mère*...» είπε η Φλοράνς. «Πώς θα το βρούμε;»

«Υπάρχει ένα νησί, με ένα κάστρο. Μοιάζει με το Μοντ Σεν Μισέλ, μόνο που δεν είναι αυτό. Θα πάτε πέρα από το νησί. Πρέπει να πάτε με βάρκα.»

Η φυλή αναστέναξε και το αποδέχτηκε. Όταν η Υρούλ προφήτευε, κανείς δεν έφερνε αντιρρήσεις. Ως και η τετράχρονη Νανέτ το ήξερε αυτό.

Η γερόντισσα έπεσε πίσω στις φτέρνες της και ύστερα ση-

κώθηκε στα γόνατα. Το κεφάλι της σωριάστηκε στο στήθος της. Η Νανέτ κουνήθηκε νευρικά στο πλευρό της Λουιζέτ και η μεγαλύτερη αδερφή της τής έκανε νόημα να σωπάσει. Περίμεναν μέσα στην παγωμένη σκοτεινιά ακούγοντας το μουρμουρητό του ωκεανού και κάθε τόσο τον θόρυβο των αλόγων που ήταν δεμένα ανάμεσα στους μεγάλιθους.

Κάποια στιγμή προς τα μεσάνυχτα, τα σύννεφα πάνω από την παραλία μετακινήθηκαν, επιτρέποντας σε μια λεπτή λωρίδα από φεγγαρόφωτο να πέσει κατευθείαν επάνω στα τροχόσπιτα που σχημάτιζαν κύκλο. Η λωρίδα έλαμψε πάνω στα ζωγραφιστά कारαβόπανα και στα κρεμασμένα τσουκάλια και εργαλεία, και φώτισε τα κουρασμένα πρόσωπα των ανθρώπων της φυλής. Η *grand-mère* πετάχτηκε επάνω ανασαίνοντας βαριά και έριξε μια έντονη ματιά στο άνοιγμα ανάμεσα στα σύννεφα.

«Σβήστε τη φωτιά!» διέταξε.

Ένας από τους άντρες έτρεξε να υπακούσει στην εντολή της, ρίχνοντας πάνω στις φλόγες έναν κουβά θαλασσινό νερό που τον είχαν εκεί για αυτόν τον σκοπό. Όταν μια παιδική φωνή θέλησε να μάθει το γιατί, η *grand-mère* είπε, «Σώπα, Λουί. Όλοι σας. Σιωπή.» Άπλωσε το χέρι να πιάσει την τσάντα από कारαβόπανο και με αυτή κάλυψε τη μαντική πέτρα. Σηκώθηκε με δυσκολία στα πόδια της κι έσκυψε να πάρει το ραβδί της. Το κράτησε και με τα δύο χέρια προς το μέρος της σπής που είχε ανοίξει ανάμεσα στα σύννεφα. Μουρμούρισε κάποια λόγια, κάτι προστακτικό, το οποίο στα αυτιά της Νανέτ ακούστηκε σαν «Κρύψε μας!»

Όλοι, παιδιά και ενήλικες, ύψωσαν το βλέμμα. Για μια στιγμή που κράτησε αιώνια δεν υπήρξε καμία απάντηση στην έκκληση της *grand-mère*, όμως μετά από λίγο, νωχελικά, τα σύννεφα άρχισαν να κινούνται. Δίπλωσαν το ένα μέσα στο άλλο, στρώμα μέσα στο στρώμα, καλύπτοντας την οπή λες και ήταν πληγή που έκλεινε. Κανείς δεν κουνήθηκε, ούτε μίλησε ώσπου το φως έσβησε από τα ζωγραφιστά कारαβόπανα των

αμαξών. Ένας λοφίσκος από στάχτες που κάπνιζαν απαλά στο σκοτάδι ήταν ό,τι είχε απομείνει από τη φωτιά.

Όσο τα μάτια των Ορσιέρ συνήθιζαν στο σκοτάδι, η ακοή τους οξύνθηκε. Η θάλασσα ησύχασε, καθώς η παλίρροια αποσυρόταν από την ακτή. Ο αέρας κόπασε. Λες και ούτε καν τα άλογα δεν ανάσαιναν. Σταδιακά τα τεντωμένα αυτιά των Ορσιέρ έπιασαν έναν πνιχτό ήχο από βήματα στο στρώμα σκόνης του επαρχιακού δρόμου και φωνές ατόμων που πλησίαζαν.

«*Grand-mère*», μουρμούρισε μια από τις αδερφές. Η Νανέτ νόμισε πως ήταν η Αν-Μαρί, αλλά καμιά φορά μπέρδευε τις φωνές τους. Η Νανέτ ήταν κατά πολύ η μικρότερη από τις έξι αδερφές, και η μόνη που δεν γνώρισε ποτέ τη μητέρα τους, η οποία πέθανε στη γέννα. «Μήπως να...»

«Σιωπή!»

Η *grand-mère* Υρσύλ ήταν μικροσκοπική και σκυφτή, σαν κούκλα φτιαγμένη από δέρμα και ξύλο, ωστόσο όλοι ήξεραν καλά την αγριάδα της. Άρπαξε το ραβδί στα ροζιασμένα χέρια της και ψιθύρισε κάτι μέσα από τα δόντια της, λέξεις τόσο απαλές που μόνο όσοι βρίσκονταν πολύ κοντά της μπόρεσαν να ακούσουν. Κάποια τελευταία μάγια.

Μητέρα Θεά, άκου τι σου ζητώ:

Να μας κρύψεις βαθιά, σε χωριό μακρινό.

Για να σώσεις ξανά τον δικό μου λαό.

Η Λουιζέτ σκέπασε με το χέρι της το στόμα της Νανέτ για να μην ουρλιάξει την ώρα που μια βαθιά σκιά, πιο πυκνή από οποιαδήποτε φυσική σκοτεινιά, τύλιξε τον καταυλισμό. Τα βήματα των ανθρώπων που πλησίαζαν άρχισαν να ακούγονται πιο δυνατά. Ορισμένοι έβριζαν καθώς παραπατούσαν. Άλλοι προσεύχονταν μονότονα. Ένας-δυο γελούσαν. Έφτασαν στην καμπύλη του επαρχιακού δρόμου που έστριβε προς το χωράφι με τους μεγάλιθους και οι Ορσιέρ πάγωσαν. Τα μεγαλύτερα

παιδιά κουλουριάστηκαν όλα μαζί στο έδαφος. Οι άντρες ετοιμάστηκαν για επίθεση.

Οι ντόπιοι προχώρησαν αργά και άτακτα στον επαρχιακό δρόμο. Έφτασαν στο ύψος του καταυλισμού με τη σκοτεινή θάλασσα στα αριστερά τους και τους μεγάλιθους στα δεξιά τους, και συνέχισαν τον δρόμο τους. Τα βήματά τους δεν δίστασαν, ούτε χαμήλωσαν οι φωνές τους. Προχώρησαν μπροστά, ένας ανεγκέφαλος, πεινασμένος όχλος προς αναζήτηση θυμάτων, ο οποίος δεν αντιλήφθηκε καν ότι ανάμεσα στα μενίρ υπήρχαν τροχόσπιτα και άνθρωποι που στριμώχνονταν γύρω από μια σβησμένη φωτιά. Πέρασαν πέντε ολόκληρα λεπτά μέχρι να φύγουν οι κάτοικοι του Καρνάκ από το πεδίο ακοής της φυλής.

Μόνο όταν είχαν απομακρυνθεί για τα καλά μπόρεσαν οι Ορσιέρ να πάρουν ανάσα. Μέσα σε μια προσεκτική σιωπή, έκαναν νεύμα ο ένας στον άλλον και αποσύρθηκαν στα τροχόσπιτά τους για να ξεκουραστούν όσο ήταν δυνατό. Οι άντρες μουρμούρισαν κάποια λόγια ο ένας στο αυτί του άλλου, κανονίζοντας τη σκοπιά. Οι γυναίκες έχωσαν τα παιδιά στα κρεβάτια τους και ξάπλωσαν έπειτα και οι ίδιες, εξαντλημένες.

Η *grand-mère* Υρσύλ, όμως, έμεινε εκεί, στο ίδιο σημείο, με το ραβδί στο χέρι και τα μάτια στραμμένα στον ουρανό. Έμεινε εκεί φρουρός έως ότου το φεγγάρι χάθηκε πίσω από τα σύννεφα. Έμεινε ακίνητη ενόσω η αυγή κατέφτανε αργοπορημένη πάνω από το μεγαλιθικό μνημείο.

Κανείς δεν την άκουσε να βγάζει την τελευταία της πνοή όταν κατέρρευσε στο έδαφος. Η προσοχή του άντρα που φυλούσε σκοπιά εκείνη την ώρα ήταν στραμμένη στον επαρχιακό δρόμο. Οι γυναίκες, οι εγγονές της, κοιμόνταν πλάι στα παιδιά τους και δεν αντιλήφθηκαν ότι η γιαγιά είχε φύγει από κοντά τους παρά μόνο όταν έφτασε το παγωμένο πρωινό.

Η Νανέτ ήταν εκείνη που βρήκε το γέρικο κορμί της Υρσύλ κουλουριασμένο πλάι στη φωτιά, με τα μαλλιά να καλύπτουν το πρόσωπό της. Το κοριτσάκι έπιασε τη *grand-mère* της από

τον ώμο, αλλά εκείνη δεν αντέδρασε. Με το χεράκι της, η Νανέτ παραμέρισε τις γκριζες μπούκλες, νωπές από την υγρασία.

Τα μάτια της Υρσούλ ήταν κλειστά, το στόμα ελαφρώς ανοιχτό. Η Νανέτ άγγιξε το μάγουλο της γιαγιάς της προσεκτικά με την παλάμη της. Ήταν κρύο σαν παλιό κερί. Η Νανέτ κρατήθηκε να μην φωνάζει, αλλά δίπλα της εμφανίστηκε η Λουιζέτ πιάνοντάς της το χέρι και σφίγγοντάς το.

«Σουτ, Νανέτ. Πρέπει να κάνουμε ησυχία.»

«Η *grand-mère!*»

Η Νανέτ έβγαλε μια σιωπηλή κραυγή που την έπνιξαν οι τριγύρω μεγάλιθοι. «Πρέπει να την ξυπνήσουμε!»

Η Λουιζέτ έσκυψε πάνω από το ακίνητο σώμα και στη συνέχεια σηκώθηκε όρθια με έναν βαθύ αναστεναγμό. «Δεν γίνεται, *ma petite*¹. Δεν μπορούμε να την ξυπνήσουμε. Η *grand-mère* έφυγε.»

«Πού έχει πάει;»

«Δεν γνωρίζω, Νανέτ. Κανείς μας δεν ξέρει.»

«Θέλω να πάω μαζί της!»

«Όχι, όχι, *ma petite*. Δεν μπορείς να το κάνεις αυτό. Πρέπει να έρθεις μαζί μας.»

Η Λουιζέτ έκανε νόημα στον άντρα της και εκείνος πλησίασε και στάθηκε πλάι της, κοιτάζοντας το εύθραυστο κορμί της Υρσούλ. Το ραβδί της βρισκόταν πλάι της πάνω στο υγρό γρασίδι. Η μαντική πέτρα βρισκόταν κάτω από το μπράτσο της, λες και η Υρσούλ είχε πεθάνει με την πέτρα στα χέρια.

«Θα πρέπει να τη θάψουμε εδώ», είπε η Λουιζέτ.

«Κάντε γρήγορα», είπε ο άντρας της. «Πρέπει να φύγουμε.»

«*Oui. D'accord*².»

Η Νανέτ τους παρακολούθησε να τυλίγουν την Υρσούλ σε ένα πολύχρωμο σκέπασμα που πήραν από το τροχόσπιτο της. Η *grand-mère* της δεν παραπονέθηκε καθόλου ούτε προ-

1. Μικρή μου.

2. Ναι. Εντάξει.

σπάθησε να αντισταθεί, ακόμα και όταν κάλυψαν το πρόσωπό της. Οι άλλοι δύο άντρες έφεραν φτυάρια και ξεκίνησαν να σκάβουν σε ένα άνοιγμα ανάμεσα σε δύο μενίρ. Η Λουιζέτ είπε στη Φλοράνς να πάει τη Νανέτ στο τροχόσπιτο για να μαζέψει τα πράγματά της. Όταν βγήκαν ξανά στο φως της ημέρας, η Υρσύλ και το σκέπασμα είχαν εξαφανιστεί. Ανάμεσα στους μεγάλιθους υπήρχε μόνο ένα ύψωμα από γκριζο χώμα.

Η Νανέτ έκανε να ρωτήσει τη Λουιζέτ τι είχε συμβεί, αλλά το σκυθρωπό πρόσωπο της αδερφής της την αποθάρρυνε. Η ερώτηση έσβησε στα χείλη της. Έσφιξε τον μπόγο με τα ρούχα της, καταπίνοντας δάκρυα σαστιμάρας και απώλειας.

Η φυλή έλυσε τα άλογα και τα χτύπησε στα καπούλια για να τρέξουν μακριά. Εγκατέλειψαν τα τροχόσπιτα εκεί που ήταν, σε έναν πολύχρωμο κύκλο μαζί με τους μεγάλιθους. Με τα πιο πολύτιμα από τα υπάρχοντά τους χωμένα μέσα σε τσάντες και καλάθια, ξεκίνησαν με τα πόδια. Η Λουιζέτ είχε υπό την ευθύνη της τον κρύσταλλο και είχε φυλάξει το γριμόριο¹ της Υρσύλ με τα πράγματά της. Η Νανέτ θα μάθαινε αργότερα πως είχαν θάψει το ραβδί της γιαγιάς της μαζί με εκείνη, μιας και κανείς άλλος δεν είχε τη δύναμη να το χρησιμοποιήσει.

Οι Ορσιέρ άφησαν τη γιαγιά τους, τη σπουδαία μάγισσα Υρσύλ, να αναπαύεται στο σημείο εκείνο, με μοναδικό φρουρό του φτωχικού τάφου της τα αθάνατα μενίρ.

1. ΣτΜ. Βιβλίο μαγικού περιεχομένου, το οποίο περιέχει οδηγίες για μάγια και ξόρκια, όπως και οδηγίες για την παρασκευή φυλαχτών και μαγικών φίλτρων (γαλλ. *grimoire*). Η λέξη προέρχεται από την παλαιά γαλλική λέξη *grammaire*, η οποία αναφερόταν σε όλα τα βιβλία που ήταν γραμμένα στα λατινικά.